

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2006 vp

Hallituksen esitys Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä lokakuuta 2006 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 171/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikön päällikkö Kimmo Lähdevirta ja lainsäädäntöneuvos Kaija Suvanto, ulkoasiainministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Sami Paatero, puolustusministeriö
- prikaatikenraali Juha Kilpiä, Pääesikunta.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa syyskuussa 2006 Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen hallituksen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Yhdistyneiden Kansakuntien UNIFIL-operaatio on perustettu vuonna 1978. Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvosto hyväksyi 11 päivänä elokuuta 2006 päätöslauselmallaan 1701 (2006) operaation vahventamisen ja

sen uudet tehtävät. Tasavallan presidentti päätti 8 päivänä syyskuuta 2006 Suomen osallistumisesta operaatioon vahvennetulla pioneerikompanialla (enintään 250 sotilasta) lokakuusta 2006 alkaen vuoden 2007 loppuun saakka, tilanne kuitenkin huomioiden. Pöytäkirjan tarkoituksena on sopia Yhdistyneiden Kansakuntien ja Suomen välillä niistä ehdoista, jotka koskevat Suomen osallistumista UNIFIL-operaatioon.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Pöytäkirja tulee voimaan sopimuspuolten välillä kirjeenvaihdolla sovittava-

na ajankohtana. Tarkoituksena on, että pöytäkirja olisi voimassa, kun Suomen pioneerikomppanian pääjoukko on UNIFIL-operaation toimialueella, minkä arvioidaan tapahtuvan marras-

kuun alussa 2006. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin pöytäkirja tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Suomi osallistuu YK:n UNIFIL-operaatioon Libanonissa vahvistetulla pioneerikomppanialla. Päätös Suomen osallistumisesta tehtiin sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukaisesti. Eduskunta hyväksyi ulkoasiainvaliokunnan mietinnön mukaisesti puoltavan kannan osallistumisesta 7 päivänä syyskuuta 2006, ja tasavallan presidentti päätti 8 päivänä syyskuuta 2006 Suomen osallistumisesta UNIFIL-operaatioon vahvennetulla pioneerikomppanialla (enintään 250 sotilasta) lokakuusta 2006 alkaen vuoden 2007 loppuun saakka, tilanne kuitenkin huomioiden.

Suomalaisten etujoukko on saapunut toimialueelle 12. lokakuuta, ja pääjoukon odotetaan saapuvan suunnitelmien mukaisesti loka-marraskuun vaihteessa. Suomalaisten tukikohdan valmistelut on aloitettu operaation itäisellä sektorilla. Suomalaiset tulevat huolehtimaan mm. rakennustyöstä ja siviili-sotilasyhteistyöstä — turvallisuus ja tiedustelu ovat noin 150 sotilaan vahvuisen irlantilaisosaston vastuulla. UNIFIL-operaation uhka-arvio ei ole muuttunut sitten valiokunnan saaman arvion (UaVM 9/2006 vp). Operaatioon välittömästi kohdistuvan väkivallan uhkan odotetaan realisoituvan, mikäli vaikutusvaltaa omaavat alueen valtiot pyrkisivät tietoisesti horjuttamaan Libanonin poliittista tai Lähi-idän yleistä tilannetta.

Sotilaallisen kriisinhallintalain käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta katsoi, että YK:n malliyhteistyöpöytäkirjaan perustuvaa operaatiokohtaista yhteistyöpöytäkirjaa ei ollut mahdollista hyväksyä lain valtuutuksen nojalla (PeVL 54/2005 vp), koska siihen sisältyi sopimuksen ennakkollisen hyväksymisen piirteitä. YK:n operaatioiden osalta yhteistyöpöytäkirjat

tuodaan siten eduskunnan hyväksyttäväksi, jos niihin sisältyy lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomi on keskustellut YK:n kanssa pysyväisluontoisemman sopimuksen laatimisesta, jotta sopimista operaatioiden joukkojen asemaa koskevista ehdoista voitaisiin joustavoittaa säätämällä niistä asetuksella, kuten on tehty Euroopan unionin (EU SOFA) ja NATOn (PfP SOFA) operaatioiden osalta. Valiokunta pitää tätä perusteltuna tavoitteena.

Valiokunta pitää tärkeänä, että YK:n mallipöytäkirjaa ollaan tarkistamassa siten, että siihen sisällytettäisiin seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseen sidonnaisia artikloja ja henkilöstöä koskevia käyttäytymissääntöjä.

Käsiteltävänä olevan esityksen tarkoituksena on sopia YK:n ja Suomen välisellä pöytäkirjalla ehdoista, jotka koskevat Suomen osallistumista UNIFIL-operaatioon. Pöytäkirjassa määritellään Suomen operaation käytettäväksi asettamat henkilö- ja materiaaliressurssit ja määritellään yksityiskohtaiset korvaushinnat, joilla YK korvaa Suomelle UNIFIL-operaatioon lähetetyn henkilöstön ja materiaalin. Pöytäkirjassa määritellään vahingonkorvausvelvollisuuden jakautuminen Suomen ja YK:n välillä. Yhteistyöpöytäkirja on laadittu YK:n yhteistyöpöytäkirjan mallin pohjalta, ja se vastaa lähtökohtaisesti eduskunnan aikaisemmin hyväksymää (UaVM 1/2003 vp) Etiopian operaatioon liittynyttä pöytäkirjaa. Ottaen huomioon pöytäkirjan liitteiden teknisen ja varsin yksityiskohtaisen luonteen tämän hallituksen esityksen liitteeksi on otettu varsinaisen pöytäkirjan lisäksi pöytäkirjan liitteet A—C ja F, joilla on merkitystä eduskunnan hyväksymisen kannalta. Valiokunnan nähtävänä on ollut myös pöytäkirjan liite D.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy New Yorkissa 29 päivänä syyskuuta 2006 Yhdistynei-

den Kansakuntien ja Suomen hallituksen välillä voimavarojen antamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioon Libanonissa (UNIFIL) tehdyn yhteistyöpöytäkirjan ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Liisa Jaakonsaari /sd
vpj. Mari Kiviniemi /kesk
jäs. Ulla Anttila /vihr
Antero Kekkonen /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Katri Komi /kesk
Johannes Koskinen /sd
Eero Lankia /kesk

Petri Neittaanmäki /kesk
Maija Perho /kok
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Suvi-Anne Siimes /vas
Jari Vilén /kok
Ben Zyskowitz /kok
vjäs. Esko-Juhani Tennilä /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi.